

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Факультет цивільної та господарської юстиції
Кафедра цивільного процесу

*До 150-ї річниці з дня відкриття першої
судової палати у м. Одеса*

Новели цивільного процесуального законодавства: ПРЕДСТАВНИЦТВО

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

м. Одеса, 16 травня 2019 року

Одеса
Фенікс
2019

УДК 347.9

Н 72

Укладачі:

Голубєва Н. Ю. – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного процесу, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Островська Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»;

Коробенко О. О. – асистент кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»;

Сатановська О. В. – старший лаборант кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія».

Новели цивільного процесуального законодавства:
Н 72 представництво : матер. Міжнар. наук.-практ. конфер. ; до 150-ї річниці з дня відкриття першої судової палати у м. Одеса (м. Одеса, 16 травня 2019 року) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Н. Ю. Голубєвої. – Одеса : Фенікс, 2019. – 200 с.

Укр. та франц. мовами

ISBN 978-966-928-404-4

УДК 347.9

*Матеріали видано за авторською редакцією.
Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу
несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти
та структурні підрозділи вищих навчальних закладів та установ,
які рекомендували ці матеріали до друку.*

ISBN 978-966-928-404-4

© Національний університет «Одеська
юридична академія», 2019

хисту суб'єктивних майнових й особистих немайнових прав і охоронюваних законом інтересів, а і застосовувати альтернативний традиційному судочинству спосіб врегулювання цивільно-правових спорів шляхом переговорів за допомогою нейтрального судді-посередника.

Список використаної літератури:

1. Спектор О. М. Особливості розвитку та застосування альтернативних способів вирішення цивільно-правових спорів в Україні/О. М. Спектор//Правова система України. Український часопис міжнародного права № 1/2013. – С.135 -140.
2. Бережная І. Сумна доля альтернативних методів вирішення спорів в Україні [Електронний ресурс] / І. Бережна. – Режим доступу: <http://blog.liga.net/user/berezhnaya/article/2073.aspx> (20.11.2010).
3. Резолюція ПАРЕ «Функціонування демократичних інституцій в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/articles/2010/10/6/5451629/>.
4. Маляренко В. Щодо головних проблем судової влади в Україні / В. Маляренко // Слово Національної школи суддів України. Судоустрій № 1 (2) / 2013. – С. 39-49.

Устюшенко Стелла Еріківна

аспірантка кафедри цивільного процесу

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: д.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного процесу

Національного університету «Одеська юридична академія»

Андронов Ігор Володимирович

СПІВМІРНІСТЬ ВИТРАТ НА ПРОФЕСІЙНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Набрання чинності Законом України від 03.10.2017 р. № 2147-VIII «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» [1] спричинило істотну зміну порядку компенсації витрат на професійну правничу допомогу. Переважна більшість практикуючих адвокатів як позитивне явище відмічають скасування встановлених на законодавчому рівні граничних розмірів

компенсації витрат на правничу допомогу, які штучно обмежували можливість сторін компенсувати свої реальні витрати, пов'язані з наданням професійної допомоги адвоката. Водночас деякі нововведення породили дискусії в професійному середовищі правників.

Однією з наявних проблем, пов'язаних з відшкодуванням судових витрат на професійну правничу допомогу, є неоднакове застосування судами положень ч. 4 ст. 137 ЦПК, що передбачає оцінку судом співмірності витрат на оплату послуг адвоката.

Так, розмір витрат на оплату послуг адвоката має бути співмірним із:

- 1) складністю справи та виконаних адвокатом робіт (наданих послуг);
- 2) часом, витраченим адвокатом на виконання відповідних робіт (надання послуг);
- 3) обсягом наданих адвокатом послуг та виконаних робіт;
- 4) ціною позову та (або) значенням справи для сторони, в тому числі впливом вирішення справи на репутацію сторони або публічним інтересом до справи.

У разі недотримання вимог ч. 4 ст. 137 ЦПК суд може, за клопотанням іншої сторони, зменшити розмір витрат на правничу допомогу, які підлягають розподілу між сторонами.

Обов'язок доведення неспівмірності витрат покладається на сторону, яка заявляє клопотання про зменшення витрат на оплату правничої допомоги адвоката, які підлягають розподілу між сторонами.

Вказане законодавче положення було сприйнято правниками неоднозначно. Одні автори зазначають, що наведена норма слугує запобіжником від можливих зловживань з боку учасників судового процесу та осіб, які надають правничу допомогу, зокрема, неможливості стягнення необґрунтовано завищених витрат на правничу допомогу [2].

Інші стверджують, що запровадження цієї норми спричинило виникнення тенденції до рецензування судом діяльності адвокатів, що може трактуватися як втручання у діяльність незалежного

самоврядного інституту. Автор навів приклади «безцеремонного втручання судів у процесуальні права сторін та механізми організації роботи великих адвокатських об'єднань», які на його думку позбавляють великий бізнес та їхніх юридичних радників можливості досягти справедливої компенсації своїх витрат на правничу допомогу, стимулюючи боржників надалі безкарно ухилятися від виконання своїх договірних зобов'язань [3].

Певне раціональне зерно наявне в обох твердженнях. Вимога щодо забезпечення співмірності витрат на оплату послуг адвоката цілком відповідає принципам розумності, справедливості та пропорційності. Непропорційно великий розмір компенсації витрат на професійну правничу допомогу є таким же шкідливим для виконання завдання цивільного судочинства як і непропорційно малий. У кожному з цих крайніх випадків страждає одна з сторін судового спору. Тому певний контроль з боку суду за розміром заявлених до компенсації витрат на професійну правничу допомогу повинен обов'язково здійснюватися. Як учасник справи, так і його адвокат повинні розуміти, що неспівмірно завищений розмір витрат на послуги адвоката, який явно не відповідає ціні позову та обсягу проведеної адвокатом роботи, не буде компенсований. З іншої сторони, суди не повинні безпідставно занижувати розмір компенсації таких витрат, оскільки такі дії є порушенням прав учасника справи на судовий захист. Безпідставна відмова у компенсації витрат на професійну правничу допомогу (або безпідставне заниження розміру такої компенсації) є таким самим порушенням з боку суду як і безпідставна відмова у позові.

Так, відповідно до положень ч. 5 ст. 137 ЦПК України суд може зменшити розмір компенсації витрат на професійну правничу допомогу лише за клопотанням сторони, а відповідно до ч. 6 цієї ж статті обов'язок доведення неспівмірності витрат покладається на сторону, яка заявляє клопотання про зменшення витрат на оплату правничої допомоги адвоката, які підлягають розподілу між сторонами.

Таким чином, розмір компенсації витрат на професійну правничу допомогу не може бути зменшено судом у разі якщо:

- 1) від іншої сторони у справі не надійшло клопотання про зменшення розміру компенсації витрат на оплату правничої допомоги адвоката;
- 2) сторона не надала суду обґрунтованих доводів та/або належних та допустимих доказів неспівмірності витрат на професійну правничу допомогу, заявлених до компенсування іншою стороною.

При цьому висновки суду не можуть ґрунтуватися на припущеннях (ч. 6 ст. 81 ЦПК).

Також слід розуміти, що суд не може зменшити розмір витрат сторони на професійну правничу допомогу, оскільки такий розмір визначається умовами договору, укладеного між адвокатом та його клієнтом. Суд лише зменшує розмір компенсації таких витрат, визначаючи на свій розсуд ту грошову суму, яка підлягає стягненню з іншої сторони на користь учасника справи, який виграв справу та поніс у зв'язку з її розглядом судові витрати.

Список використаної літератури:

1. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 03.10.2017 р. № 2147-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2017. – № 48. – Ст.436.
2. Колос Ю. Компенсація витрат на правничу допомогу в цивільному процесі. – URL: http://vkr.ua/content/news/files/kolos_kompensatsiya_vitrat_ukr_1517304862_ua.pdf.
3. Заміховський М. Витрати на професійну правничу допомогу: рух назад? // Юридика газета. – 2018. – № 50 (652). – URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/vitrati-na-profesiynu-pravnichu-dopomogu-ruh-nazad.html>.